6. ročník súťaže o cenu za dodržiavanie princípov obehového hospodárstva „Zelený Merkúr“

- Rozvíjate svoje podnikateľské aktivity v súlade s prírodou a cieľmi udržateľného rozvoja?
- Využívate vo vašej firme postupy alebo technológie podporujúce princípy obehového hospodárstva?
- Snažíte sa efektívne využívať prírodné zdroje alebo opätovne využívate odpady?

Ak ste na tieto otázky odpovedali **áno**, potom práve pre vás je určená súťaž **„Zelený Merkúr“**. Zviditeľňuje a oceňuje firmy, ktoré sa pri svojej činnosti správajú zodpovedne k životnému prostrediu s dôrazom na uplatňovanie obehovosti zdrojov.

Po prvý raz vyhlasuje Slovenská obchodná a priemyselná komora súťaž v troch samostatných kategóriách, a to pre **malé, stredné a veľké firmy**.

Prihlášky

Vyplnenú, opečiatkovanú a štatutárnym zástupcom podpísanú elektronickú prihlášku pošlite na adresu sopkrkbb@sopk.sk.

Všetky potrebné tlačivá nájdete na stránkach:

- Slovenskej obchodnej a priemyselnej komory www.sopk.sk
- Slovenskej agentúry životného prostredia www.sazp.sk
- Fakulty ekológie a environmentalistiky Technickej univerzity vo Zvolene https://fee.tuzvo.sk/

Uzávierka prihlášok: 9. 10. 2026

- Propozície súťaže sú v **Prílohe 1**

Organizátori súťaže

Slovenská obchodná a priemyselná komora
Sekcia obehového hospodárstva

Slovenská obchodná a priemyselná komora
Banskobystrická regionálna komora

Partneri súťaže

SLOVENSKÁ AGENTÚRA ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA
SLOVAK ENVIRONMENT AGENCY

FAKULTA EKOLÓGIE A ENVIROMENTALISTIKY

Príloha 1

Propozície súťaže

ZELENÝ MERKÚR

Vyhlasovateľ

SLOVENSKÁ OBCHODNÁ A PRIEMYSELNÁ KOMORA

„ZELENÝ MERKÚR“ je súťaž, ktorá sa zameriava na podporu a zviditeľnenie organizácií, ktoré rozvíjajú svoje aktivity v súlade s prírodou a cieľmi udržateľného rozvoja v snahe dosiahnuť rovnováhu medzi hospodárskym alebo spoločenským rozvojom a efektívnym využívaním prírodných zdrojov.

KTO SA MÔŽE ZÚČASTNIŤ

Súťaž sa vyhlasuje v troch kategóriách pre*:

- mikro a malé podniky, sociálne podniky
- stredné podniky
- veľké podniky

Myslia sa tým podniky, ktoré rozvíjajú svoje hospodárske alebo spoločenské aktivity na Slovensku, ktoré poskytujú výrobky alebo služby a súčasne využívajú postupy alebo technológie podporujúce princípy obehového hospodárstva – napr. vo fáze používania vstupných surovín, využívania energie a iných prírodných zdrojov, spätného odberu materiálu alebo zapojenia sa do vzájomnej spolupráce s ďalšími organizáciami.

Nominované aktivity by mali preukázateľne spĺňať požiadavky nad rámec všeobecne záväzných právnych predpisov v oblasti ochrany životného prostredia s dôrazom na uplatňovanie obehovosti zdrojov.

**Veľkostná štruktúra podnikov bude posudzovaná v zmysle odporúčania Európskej komisie č. 2003/361/EC.*

PREČO OBEHOVÉ HOSPODÁRSTVO

Podnikanie lineárnym spôsobom, čiže výroba, spotreba, následná tvorba odpadu a jeho zneškodnenie, je z dlhodobého hľadiska neudržateľné pre našu planétu, ktorá nestačí vytvárať toľko zdrojov, koľko spotrebujeme. V organizáciách sa preto vynára otázka, ako byť zodpovedný k našej planéte a zároveň byť aj naďalej úspešný.

Jednou z možností je nechať sa inšpirovať prírodou, v ktorej všetky procesy prebiehajú v uzavretých cykloch. Prechod na obehové hospodárstvo si vyžaduje komplexnú zmenu zmýšľania v podnikaní. Je potrebné prehodnotiť svoje správanie, úroveň nastavenia používaných procesov a technológií od „a“ po „z“. Pomôcť organizáciám prejsť na obehové hospodárstvo môžu aj dobrovoľné nástroje environmentálnej politiky uplatňované v SR, ako sú napr. Schéma Spoločenstva pre environmentálne manažérstvo a audit (EMAS), Environmentálne označovanie produktov a Zelené verejné obstarávanie.

Lineárne hospodárstvo: X

Obehové hospodárstvo: ✓

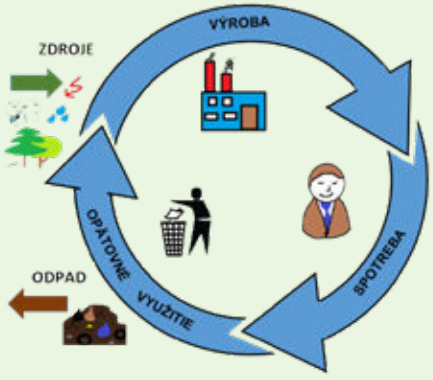

HODNOTIACE KRITÉRIÁ

HLAVNÉ KRITÉRIÁ:

1. **Rozvoj a realizácia iniciatív podporujúcich obehové hospodárstvo**
   (maximálne 60 bodov)

2. **Iniciatívy vo vašej organizácii, ktoré sú navrhnuté tak, aby mali pozitívny vplyv na niekoľko etáp životného cyklu**
   (maximálne 20 bodov)

3. **Obchodný a sociálny význam iniciatív**
   (maximálne 20 bodov)

DOPLŇUJÚCE KRITÉRIUM

4. **Účasť v dobrovoľných schémach**
   (20 bodov)

Uvedené kritériá platia pre všetky tri kategórie podnikov.

POPIS KRITÉRIÍ

1. **Rozvoj a realizácia iniciatív podporujúcich obehové hospodárstvo**
   (maximálne 60 bodov)

Vysvetlite, ako a do akej miery vaša organizácia realizovala alebo realizuje jednu alebo viac iniciatív, ktoré prispievajú k väčšej obehovosti procesov alebo podnikateľského modelu vašej organizácie.

Takéto iniciatívy sa môžu zaoberať jedným alebo viacerými z nasledujúcich hnacích mechanizmov obehového hospodárstva:

- <u>Optimalizácia výnosu zo zdrojov</u>

Ako vaša organizácia zohľadňuje efektívnosť rôznych zdrojov, ktoré využívate, a do akej miery bola táto účinnosť maximalizovaná?
(Efektívnosť zdrojov by nemala mať vplyv na kvalitu výrobku alebo služby.)

Príklady:

- ***Cieľom iniciatívy môže byť napr. prepracovanie určitej časti výrobku tak, aby sa minimalizovalo množstvo materiálu potrebného na výrobu tejto časti bez následného zníženia kvality celého výrobku...***
- ***Môže byť vylepšený dizajn výrobku napr. z dôvodu zlepšenia prepravných podmienok (viac výrobkov prepravených v jednom nákladnom automobile)...***
- ***Pri službách poskytovaných v cestovnom ruchu sa možno napr. zamerať na efektívnejšie riadenie svetelných, vykurovacích a chladiacich procesov...***
- ***Organizácia ponúkajúca dopravné a logistické služby by mohla napr. preskúmať svoje procesy s cieľom zahrnúť spätnú logistiku, napr. spätný odber materiálov...***
- ***Vytvorenie nového podnikateľského modelu, ktorý by umožňoval poskytovanie už existujúcich služieb, ale s nižšou spotrebou zdrojov (napr. dočasné zdieľanie strojov, zariadení, vozidiel)...***

- <u>Zlepšenie dizajnu výrobkov a procesov s cieľom znížiť ich vplyv na životné prostredie a čo najdlhšie udržať hodnotu a užitočnosť výrobkov a služieb v hospodárstve</u>

Ako a do akej miery vaša organizácia navrhuje výrobky alebo služby s cieľom predĺžiť ich používanie alebo opätovne ich použiť, opraviť alebo recyklovať? Prípadne, ako vaša organizácia nastavuje procesy na dosiahnutie uvedených cieľov?

Vaše iniciatívy by nemali mať vplyv na rýchle a nezvratné zhoršenie kvality výrobkov alebo služieb a mali by prispievať k čo najdlhšiemu udržaniu hodnoty výrobkov alebo služieb v hospodárstve. Takéto prístupy vedú k zníženiu nákladov na údržbu, opravu a na druhej strane prispievajú k návratnosti vynaložených nákladov pri súčasnom znížení vplyvu na životné prostredie.

Príklady:

- ***Organizácia navrhla výrobok tak, aby bol jednoduchým spôsobom demontovateľný a aby bolo možné jednoducho vymeniť jednotlivé diely bez následného zníženia hodnoty výrobku. Okrem toho organizácia poskytuje poradenstvo pri opravách a servise, a tak pomáha distribútorom alebo zákazníkom ľahko opraviť ich výrobky.***
- ***Namiesto predaja výrobkov ponúka organizácia lízingové riešenie a neustálu údržbu, ktorá umožňuje opravu, úpravu alebo výmenu výrobku počas trvania lízingu.***
- ***Prispôsobením procesov organizácia poskytujúca služby znížila svoj negatívny vplyv na životné prostredie. To sa týka najmä zariadení cestovného ruchu, ktoré dokázali znížiť spotrebu jednorazových výrobkov, spotrebu vody, energie, pracích prostriedkov a produkciu odpadov...***

- <u>Minimalizácia odpadu, recyklácia a priemyselná symbióza</u>

Vysvetlite, ako a do akej miery vaša organizácia minimalizovala množstvá odpadu alebo zabránila ich vzniku.

Minimalizovať množstvo odpadu možno vytvorením cyklu, ktorý využíva špecifické technické alebo biologické zložky výrobku, ktorý sa blíži ku koncu životnosti. Rovnaký prístup je možné použiť, aj pokiaľ ide o materiály používané na poskytovanie služby.

Tento cyklus môže byť založený na recyklácii, opätovnom používaní na podobné účely, opätovnej výrobe alebo na priemyselných symbióznych procesoch, v ktorých sa zložky, v jednom odvetví považované za potenciálny odpad, používajú ako zdroj v inom odvetví.

(Mali by ste opísať, ako vaše iniciatívy prispievajú k minimalizácii množstva odpadu prostredníctvom vytvárania cyklov.)

Príklady:

- ***V prípade poškodenia niektorého komponentu výrobku výrobca už pri navrhovaní výrobku môže zabezpečiť jeho ľahkú vymeniteľnosť a tak predĺžiť životnosť výrobku. Takto je komponent výrobku zahrnutý do obehového cyklu. V závislosti od chyby môže byť výrobok buď opravený, alebo prepracovaný pre budúce podobné použitie, alebo predávaný na demontáž z dôvodu účinnej a rentabilnej recyklácie.***
- ***Komponenty z existujúcich materiálov by sa mohli opätovne použiť a prepracovať tak, aby sa začlenili do nových výrobkov. Napr. dizajnér kancelárskeho nábytku používa vyradený kancelársky nábytok od svojich klientov na vytvorenie nového nábytku zodpovedajúceho novému dizajnu interiéru.***
- ***Vyzbieraný odpad sa môže použiť ako surovina. Napr. zberná spoločnosť môže predať vytriedený PET odpad inej miestnej spoločnosti vyrábajúcej plastové vlákna pre 3D tlačiarne.***
- ***V oblasti stravovania sa dá vyhnúť potravinovému odpadu dôsledným predchádzaním vzniku zvyškov a uplatňovaním jasnej hierarchie odpadového hospodárstva – od darovania po anaeróbny rozklad.***

2. Iniciatívy vo vašej organizácii, ktoré sú navrhnuté tak, aby mali pozitívny vplyv na niekoľko etáp životného cyklu
(maximálne 20 bodov)

Vysvetlite, ako a do akej miery majú vaše iniciatívy pozitívny vplyv na rôzne etapy životného cyklu výrobku alebo služby.

V ideálnom prípade by iniciatívy mali byť navrhnuté tak, aby prinášali výhody, zvyšovali efektívnosť zdrojov a minimalizovali množstvo odpadu v každom štádiu životného cyklu. Na dosiahnutie tohto cieľa by iniciatívy nemali brať do úvahy iba interné procesy, ale aj postupy externých zainteresovaných strán, ako sú dodávatelia a zákazníci.

Príklady:

- ***Vylepšený výrobok je navrhnutý tak, aby sa minimalizovali zdroje potrebné v štádiu výroby a zároveň sa zvýšila životnosť výrobku alebo sa zjednodušila jeho oprava, prípadne sa znížila spotreba energie výrobku v štádiu používania...***
- ***Pri navrhovaní výrobku sa berie do úvahy aj dizajn a zdroj rôznych komponentov, z ktorých je výrobok zložený, pričom sa uprednostňujú tie, ktoré sa dajú ľahko opraviť, opätovne použiť alebo recyklovať s minimálnymi stratami ich hodnoty...***
- ***Poskytovateľ služieb môže napr. zvážiť rôzne prvky svojich procesov, ktoré môžu minimalizovať negatívny vplyv vstupov použitých na poskytovanie služby, napr.: environmentálna stopa dodávateľov, optimalizácia vnútorných procesov, stratégia v oblasti odpadov...***

3. Obchodný a sociálny význam iniciatív
(maximálne 20 bodov)

Vysvetlite, ako a do akej miery vaše iniciatívy prinášajú pozitívnu návratnosť investícií, do akej miery prispievajú k vytváraniu pracovných miest a do akej miery preukázali spoločenský význam.

Pri posudzovaní spoločenského významu by ste mali brať do úvahy schopnosť iniciatív vytvoriť udržateľné pracovné miesta a poskytnúť pridanú hodnotu celej našej spoločnosti.

Príklady:

- ***Z dôvodu tvorby výnosov organizácia upravila svoj marketingový prístup. Namiesto vytvárania výnosov založených na častej modernizácii výrobku sa rozhodla pre stratégiu založenú na lepšej kvalite, dlhšej životnosti a opraviteľnosti výrobku. Vďaka tomuto vylepšeniu výrobku a následnému zlepšeniu imidžu značky získala organizácia väčší podiel na trhu. Dodatočné výnosy boli vytvorené upravením komponentov výrobku...***
- ***Iniciatíva priniesla sociálne výhody, pretože komponenty možno opraviť lokálne (tvorba pracovných miest)...***
- ***Spotrebitelia môžu využívať výrobok počas dlhšieho obdobia a použiť financie, ktoré boli predtým určené na častejšiu výmenu výrobku, na iný účel...***
- ***Poskytovateľ služieb, ktorý prevádzkuje lízing výrobkov, sa môže rozhodnúť zvýšiť množstvo výrobkov určených na údržbu. To môže predĺžiť životnosť výrobkov, ale tiež môže pomôcť vytvárať nové pracovné miesta pre tieto servisné činnosti...***

DOPLŇUJÚCE KRITÉRIUM:

4. Účasť v dobrovoľných schémach
(20 bodov)

V rámci tohto kritéria môžete preukázať využívanie dobrovoľných schém v oblasti životného prostredia (ako sú napr. EMAS, environmentálne značky a iné dobrovoľné prístupy) a ich vplyv a súčinnosť pre rozvoj iniciatív, ktoré prihlasujete.

Prihlášky

V prípade záujmu zviditeľniť vaše „zelené podnikanie“, ktoré by mohlo byť inšpiráciou pre iné organizácie, pošlite vyplnenú, opečiatkovanú a štatutárnym zástupcom podpísanú elektronickú prihlášku na adresu sopkrkbb@sopk.sk.

Všetky potrebné tlačivá nájdete na stránkach:

- Slovenskej obchodnej a priemyselnej komory www.sopk.sk
- Slovenskej agentúry životného prostredia www.sazp.sk
- Fakulty ekológie a environmentalistiky Technickej univerzity vo Zvolene https://fee.tuzvo.sk/

Uzávierka prihlášok: 9. 10. 2026

VYHODNOTENIE SÚŤAŽE

Hodnotiaca komisia zložená zo zástupcov Slovenskej obchodnej a priemyselnej komory, Slovenskej agentúry životného prostredia a Fakulty ekológie a environmentalistiky Technickej univerzity vo Zvolene vyhodnotí doručené prihlášky a na základe hodnotiacich kritérií určí víťaza v každej kategórii.

SLÁVNOSTNÉ VYHLÁSENIE VÝSLEDKOV

Vyhlásenie výsledkov súťaže a slávnostné odovzdávanie cien sa uskutoční na konferencii SOPK Cirkulárna ekonomika v novembri 2026 v Bratislave.
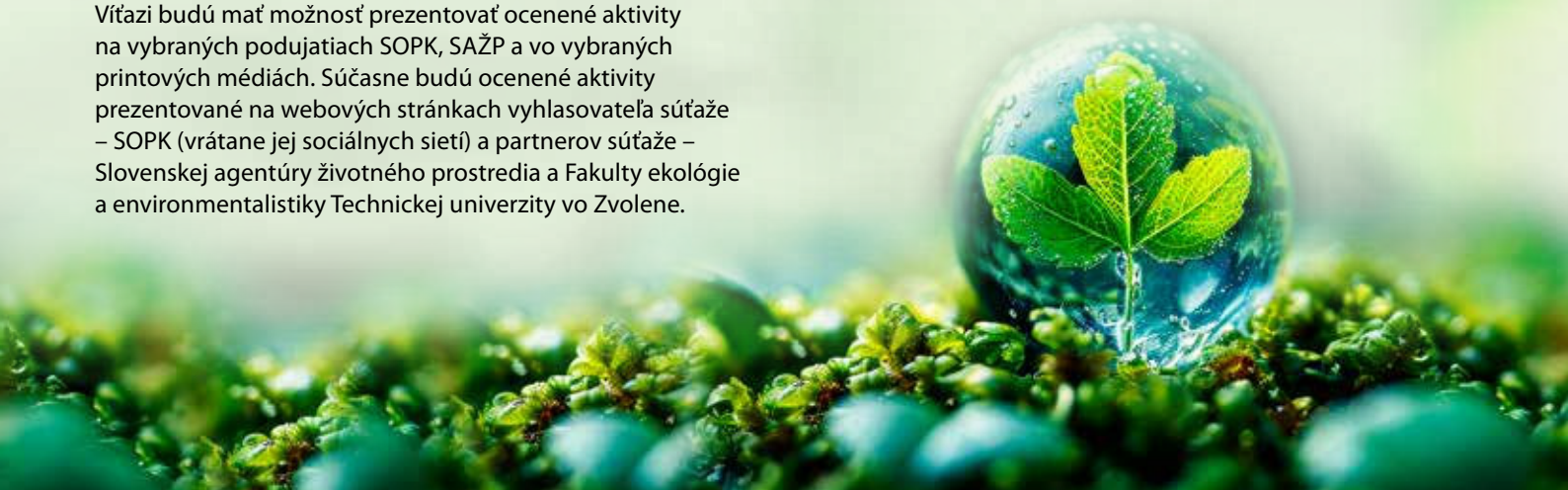
Víťazi budú mať možnosť prezentovať ocenené aktivity na vybraných podujatiach SOPK, SAŽP a vo vybraných printových médiách. Súčasne budú ocenené aktivity prezentované na webových stránkach vyhlasovateľa súťaže – SOPK (vrátane jej sociálnych sietí) a partnerov súťaže – Slovenskej agentúry životného prostredia a Fakulty ekológie a environmentalistiky Technickej univerzity vo Zvolene.